

การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ
ส่วนกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*
PRATICIPATORY MANAGEMENT AND EFFECTIVENESS OF THE
CENTRAL SPECIAL EDUDATION CENTER OFFICE OF SPECIAL
EDUCATION ADMINISTRATION

ศศิวิมล คำชาติ¹ และ สาลินี มีเจริญ²

Sasiwimon Khamkhat¹ and Salinee Meecharoen²

¹⁻²มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

¹⁻²Saint John's University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: jeawfei.jeawfei2526@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 2) ประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง - สูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* Received 16 May 2025; Revised 25 May 2025; Accepted 23 July 2025

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ, ความสัมพันธ์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of participatory management in the Central Special Education Center under the Office of Special Education Administration; 2) to examine the effectiveness of the Central Special Education Center under the Office of Special Education Administration; and 3) to investigate the relationship between participatory management and the effectiveness of the Central Special Education Center under the Office of Special Education Administration. The sample group consisted of 136 teachers from schools under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Offices in the academic year 2024. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire. Data were analyzed using percentage, frequency, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings revealed that 1) The overall level of participatory management in the Central Special Education Center was at the highest level. When considering each aspect, all dimensions were also rated at the highest level. 2) The overall effectiveness of the Central Special Education Center was at the highest level. Similarly, all aspects were rated at the highest level. 3) There was a high positive correlation between participatory management and the effectiveness of the Central Special Education Center, with statistical significance at the .01 level. When analyzing the correlation between each dimension of participatory management and the effectiveness of the center, all aspects showed a moderate to high positive correlation, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Participatory management, Effectiveness of the Special Education Center, Correlation

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยมีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างโอกาสทางอาชีพ การพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานทั้งในระดับชาติและสากลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

เพื่อให้สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งภายในและภายนอก เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เต็มไปด้วยข้อมูลและความรู้ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

สถานศึกษายังคงเผชิญความท้าทายจากความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการ งบประมาณ คุณภาพบุคลากร และปัจจัยสนับสนุน เช่น ความร่วมมือจากชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (มาหะมะบาคอรี มาซอ, 2564) แม้ว่าสถานศึกษาจะมีอิสระในการพัฒนาหลักสูตรตามบริบทของตนเองตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 แต่คุณภาพการบริหารและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนยังคงแตกต่างกัน การบริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มักยึดติดกับระบบราชการที่มีการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง ทำให้ขาดความยืดหยุ่นและการมีส่วนร่วมจากชุมชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงถูกเสนอเป็นแนวทางที่ช่วยให้บุคลากร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินการ รับผิดชอบ และประเมินผล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากขึ้น (Cohen & Uphoff, 1977)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เริ่มจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตั้งแต่ปี 2541 โดยมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา รวมถึงให้บริการเด็กพิการในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศมหานคร (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง, 2564) อย่างไรก็ตาม ศูนย์ฯ เผชิญความท้าทาย เช่น การขาดแคลนครูวิทยากร การเข้าถึงการศึกษาที่ยังไม่ทั่วถึง และทัศนคติเชิงลบของสังคมต่อเด็กพิการ โดยข้อมูลจาก The Nation Thailand (2023) ระบุว่า มีเด็กพิการเพียง 10% ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และเพียง 1.2% ที่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในปี 2564 ซึ่งสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่รุนแรง การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวทางที่อาจช่วยแก้ไขปัญหานี้ โดยส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการบริหารที่มีคุณภาพ ตรวจสอบได้ และเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปประยุกต์ใช้ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลของสถานศึกษาให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาและผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับมาก
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567 (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง, 2567) แบ่งเป็นครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง ดินแดง จำนวน 116 คน หน่วยบริการ 28 คน โรงพยาบาล 26 คน และโรงเรียนเรียนร่วม/เรียนรวม จำนวน 35 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 205 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ในปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน

(Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน จากนั้นทำการกำหนดสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มี 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามครู ส่งแบบสอบถามทั้งด้วยตนเองและออนไลน์ (Google Forms) เก็บคืนภายใน 15 วัน ตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถามด้วยสถิติบรรยายใช้ความถี่และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ตัวแปรที่จะศึกษาด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลผลตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 (มากที่สุด), 3.51-4.50 (มาก), 2.51-3.50 (ปานกลาง), 1.51-2.50 (น้อย) และ 1.00-1.50 (น้อยที่สุด)

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้วย Multiple Correlation โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	30	22.10
หญิง	106	79.90
รวม	136	100.00

ตำแหน่ง		
ข้าราชการ	85	62.50
พนักงานราชการและครูอัตราจ้าง	51	37.50
รวม	136	100.00
สถานที่ปฏิบัติงาน		
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง	77	56.60
ครูที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการ โรงพยาบาล และโรงเรียนเรียนร่วม/เรียนรวม	59	43.40
รวม	136	100.00

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง		
น้อยกว่า 3 ปี	62	45.60
3 ปี – 6 ปี	53	39.00
7 ปี ขึ้นไป	21	15.40
รวม	136	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 106 คน มีตำแหน่งข้าราชการ มากที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 มีสถานที่ปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มากที่สุด จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง น้อยกว่า 3 ปี มากที่สุด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.	ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	4.55	0.49	มากที่สุด	2
2.	ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ	4.55	0.49	มากที่สุด	2
3.	ด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์	4.54	0.49	มากที่สุด	4
4.	ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล	4.57	0.50	มากที่สุด	1
รวม		4.55	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับมากที่สุดและส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.49) อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ข้อ	แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.	ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.65	0.43	มากที่สุด	2
2.	ด้านความสามารถในการพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.66	0.45	มากที่สุด	1
3.	ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.56	0.44	มากที่สุด	4
4.	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.65	0.43	มากที่สุด	2
รวม		4.65	0.41	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนา

นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.45) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.44) อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

X&Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	X _{tot}	Y _{tot}
(X ₁)	1.000	.847**	.779**	.768**	.918**	.736**	.708**	.709**	.661**	.746**
(X ₂)	.847**	1.000	.794**	.775**	.924**	.769**	.745**	.661**	.665**	.753**
(X ₃)	.779**	.794**	1.000	.871**	.932**	.778**	.753**	.725**	.734**	.793**
(X ₄)	.768**	.775**	.871**	1.000	.924**	.809**	.791**	.779**	.771**	.835**
(Y ₁)	.736**	.769**	.778**	.809**	1.000	.836**	.811**	.777**	.766**	.846**
(Y ₂)	.708**	.745**	.753**	.791**	.877**	1.000	.877**	.829**	.806**	.931**
(Y ₃)	.709**	.661**	.725**	.779**	.829**	.872**	1.000	.872**	.857**	.957**
(Y ₄)	.661**	.665**	.734**	.771**	.806**	.857**	.875**	1.000	.875**	.948**
(X _{tot})	.918**	.924**	.932**	.924**	.836**	.811**	.777**	.766**	1.000	.937**
(Y _{tot})	.746**	.753**	.793**	.835**	.931**	.957**	.948**	.937**	.846**	1.000

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง ($r = .846$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและรายด้าน เนื่องจากผู้บริหารยุคใหม่ยึดหลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครู ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ และประเมินผล ส่งเสริมความมั่นใจ ความผูกพัน และแรงจูงใจ ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เน้นความโปร่งใสและการพัฒนางานต่อเนื่อง ตามด้วยด้านการตัดสินใจและดำเนินการที่มีค่าเฉลี่ยสูงเท่ากัน สะท้อนการระดมความคิดและปฏิบัติงาน

ร่วมกัน ส่วนด้านการรับผิดชอบและรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ยังอยู่ในระดับมากที่สุด ต้องปรับปรุงผลตอบแทนและบรรยากาศการทำงาน สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Likert (1967), Vroom & Yetton (1973), และ Goal-Setting Theory ของ Locke & Latham (1990) รวมถึงงานวิจัยของวิบูลธ นิลพิบูลย์ (2563) และชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ การที่ประสิทธิผลของสถานศึกษาในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดประสิทธิผลขององค์การ (Organizational Effectiveness) ที่พิจารณาจากความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม (Cameron & Whetten, 1983) สอดคล้องกับงานวิจัยของวิบูลธ นิลพิบูลย์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ร่วมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง-สูงมาก กับทุกด้านของประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสนับสนุนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การ (Hoy & Miskel, 2013) เมื่อบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดำเนินการ รับผิดชอบ และประเมินผล ย่อมเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) ความผูกพันต่อองค์การ (Organizational Commitment) และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (Motivation) ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้น ความสัมพันธ์ที่พบ เช่น ระหว่างด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล กับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวม ชี้ให้เห็นว่า การที่บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างจริงจังและนำผลไปปรับปรุงพัฒนางาน ย่อมส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลสูงขึ้น คู่ที่มีความสัมพันธ์สูงมาก เช่น ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กับ

ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยรวม หรือด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ กับ การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวม สะท้อนถึงความสำคัญขององค์ประกอบเหล่านี้ต่อภาพรวม และ แม้แต่คู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด เช่น ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ กับด้านความสามารถในการ แก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ก็ยังคงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ซึ่งบ่งชี้ ว่าการเปิดโอกาสให้ร่วมตัดสินใจก็ยังคงมีส่วนช่วยให้การแก้ปัญหาในสถานศึกษาเป็นไปได้ด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมี ส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก ระดับสูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของปริญวัฒน์ ถม กระจำ (2561) พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับ ประสิทธิภาพโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 สอดคล้องกับ งานวิจัยของวัชรกร ชวดกลางลา (2565) พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับ ประสิทธิภาพในการบริหารงานโรงเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ สูงสุดทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่ง มี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังพบจุดที่ควร ปรับปรุงในบางด้าน เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการระดมทรัพยากร รวมถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบ มีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) ควรขยาย กลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมศูนย์การศึกษาพิเศษในภูมิภาคอื่น ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนเรียนรวม หรือหน่วยบริการในโรงพยาบาล เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ได้ ในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น 3) ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดย ผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการศึกษาแบบ กรณี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับมุมมองของครูและผู้บริหารต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุดประเสริฐ (2544). รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระอายุอำนาจ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร.
- ชัยอนันต์ แก้วเงิน (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. ในวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นัฐพล พันโน (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1. ในวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด (2556). งานวิจัยเบื้องต้น. บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด. กรุงเทพฯ
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด. กรุงเทพฯ
- ปริญวัฒน์ ถมกระจำน (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพของโรงเรียนบางละมุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ในวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มาหะมะบาคอรี มาซอ (2564). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 3. ใน การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วัชรกร ขวดกลางลา (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ในวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิบูลธ นิลพิบูลย์ (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน. ในวิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง (2566). แผนปฏิบัติการปี 2566 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง. เรียกใช้เมื่อ 3 ตุลาคม 2567 จาก <https://csec.ac.th/csec/>
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2563). คู่มือสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กลุ่มพัฒนาระบบบริหารการจัดการศึกษาสำหรับคน
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.

- Bandura, A. (1977). Social learning theory. Prentice Hall.
- Cameron, K. S., & Whetten, D. A. (1983). Organizational effectiveness: A comparison of multiple models. Academic Press.
- Cohen, J. and Uphoff. (1977). Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. London: Rural Development Center: Cornell University.
- Global Fund for Children. (2023). Empowering children with disabilities in Thailand. Retrieved from <https://globalfundforchildren.org/story/empowering-children-with-disabilities-in-thailand>.
- Hoy, W.K & Miskel, C.G. (2013). Educational administration: Theory, research, and practice (9th ed.). McGraw-Hill.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607 - 610.
- Likert, R. (1967). The human organization: Its management and value. McGraw-Hill.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (1990). A theory of goal setting & task performance. Prentice Hall.
- Vroom, V. H. (1973). Leadership and decision-making. University of Pittsburgh Press.